

STATI

Ekonomická diplomacie Tchaj-wanu a mezinárodní právo soukromé

Magdalena Pfeiffer*

Abstrakt: Článek se věnuje problematice posuzování statusu Tchaj-wanu při aplikaci norem mezinárodního práva soukromého, a to v souvislosti s úspěchy ekonomické diplomacie Tchaj-wanu, která s sebou nese nárůst přeshraničních soukromoprávních poměrů. Zamýšlí nad tím, zda mohou české soudy Tchaj-wan, navzdory absenci jeho formálního uznání ze strany České republiky, považovat za stát pro účely norem mezinárodního práva soukromého. Na základě kritické komparativní analýzy české a německé judikatury je argumentováno, že v oblasti soukromého práva by české soudy neměly mechanicky používat politickou doktrínu „jediné Číny“, ze které vychází česká zahraniční politika. Takový normativní přístup by měl v soukromoprávních poměrech s přeshraničním prvkem ustoupit faktickému přístupu, který respektuje existenci Tchaj-wanu jako subjektu mezinárodního veřejného práva s fungující víceúrovňovou soudní soustavou a stabilním právním řádem, jenž je na daném území účinně vytvářen, používán a vynucován, a který odpovídá i funkci mezinárodního práva soukromého, jež usiluje o kolizní spravedlnost, právní jistotu a předvídatelnost.

Klíčová slova: mezinárodní právo soukromé, rozhodné právo, uznání a výkon, Tchaj-wan, cizí soudní rozhodnutí, cizí rozhodčí nálezy

Úvod

Již od 70. let minulého století, kdy Čínská republika na Tchaj-wanu (dále jen „Tchaj-wan“) přišla o členství v OSN, reprezentuje Čínu v této mezinárodní organizaci Čínská lidová republika (dále jen „ČLR“).¹ ČLR nekompromisně prosazuje politickou tezi „jediné Číny“ a Tchaj-wan považuje za svou provincii.² Česká republika, obdobně jako většina států světa, uznává Čínskou lidovou republikou a její perspektivu jediné čínské státní identity, což prakticky vylučuje navázání oficiálních diplomatických vztahů s Tchaj-wanem. Dle informací tchajwanského ministerstva zahraničních věcí uznává v současné době Tchaj-wan pouze 11 států světa a Svatý stolec; ČR ani jiný členský stát EU mezi nimi nejsou.³ Absenci plnohodnotných diplomatických vztahů v rámci mezinárodního společenství Tchaj-wan úspěšně nahrazuje tzv. ekonomickou diplomacií, jež v jeho zahraniční politice hraje zásadní roli, např. v roce 2024 byl Tchaj-wan čtvrtým největším obchodním

* Doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy. E-mail: pfeiffer@prf.cuni.cz. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4873-1350>. Článek vznikl jako součást projektu *Supply Chain Resilience Center* mezi Univerzitou Karlovou a National Chengchi University v Tchaj-peji. [This article was written as part of the *Supply Chain Resilience Center* project between Charles University and National Chengchi University in Taipei.].

¹ UN Digital Library [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/192054?v=pdf>; ZUKAL, M. Zastoupení států na půdě OSN. *Právník*. 2024, roč. 163, č. 3, s. 240–241.

² MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné – obecná část – a poměr k jiným právním systémům*. Brno: Masarykova univerzita, 2020, s. 95.

³ Ministry of Foreign Affairs Republic of China [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://en.mofa.gov.tw/AlliesIndex.aspx?n=1294&sms=1007>.

partnerem EU.⁴ Asi nejčastěji uváděným příkladem této zahraničněpolitické strategie zapojení se do světového obchodu je tchajwanská produkce a export polovodičů. Skutečnost, že Tchaj-wan patří mezi světovou špičku ve výrobě nejmodernějších počítačových čipů, jeho postavení ve strategických a geopolitických vztazích současného světa přirozeně značně posiluje.⁵

V rovině soukromého práva s sebou úspěchy ekonomické diplomacie Tchaj-wanu zcela logicky přinášejí nárůst soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem. Roste počet přeshraničních obchodních transakcí, které jsou uzavírány mezi tchajwanskými subjekty a jejich zahraničními obchodními partnery, české podnikatele a firmy nevyjímaje.⁶ Vzhledem k mezinárodnímu rozměru těchto obchodních vztahů nelze opomíjet relevanci norem mezinárodního práva soukromého. V tomto oboru práva jde v zásadě o pravidla pro koordinaci různých právních systémů, poměrně zásadní roli proto v mezinárodním právu soukromém hraje pojem státu.⁷ Pojem státu je významný při určování rozhodného práva na základě kolizních norem, kdy odkazem kolizní normy na rozhodné právo se rozumí odkaz na právní řád určitého konkrétního existujícího státu. Pojem státu je rovněž významný v případech, kdy je třeba uznat, případně vykonat na území určitého státu soudní rozhodnutí, které bylo vydáno soudem (případně jiným orgánem veřejné správy) jiného státu, či rozhodčí nález, který byl vydán na území jiného státu.

Encyklopedie mezinárodního práva veřejného Max-Planck Institutu vymezuje Tchaj-wan jako politickou entitu s *de facto* vládou, která účinně kontroluje území a vykonává obvyklé vládní funkce včetně budování mezinárodních vztahů. Dále uvádí, že ačkoliv se nejedná o stát, jedná se o subjekt mezinárodního práva s určitými právy a povinnostmi.⁸ V souvislosti s Tchaj-wanem je rovněž používán termín „contested state“, tedy entita, která sice naplňuje řadu znaků státu, ale z různých důvodů není jako stát obecně uznávána.⁹ Velmi komplikovaná problematika mezinárodněprávního postavení Tchaj-wanu jde nad rámec tématu tohoto článku a bude ponechána stranou. Pozornost bude věnována otázce posuzování Tchaj-wanu při aplikaci norem mezinárodního práva soukromého v soukromoprávních poměrech s přeshraničním prvkem. Zda lze Tchaj-wan navzdory absenci jeho uznání jako právního aktu, kterým je vyjádřena vůle uznávajícího státu jednat s uznaným státem jako s plným a všestranným subjektem mezinárodního společenství,¹⁰ ze strany České republiky považovat za stát ve smyslu norem mezinárodního práva soukromého.

⁴ LIN, W.-T. Economic Integration between the EU and Taiwan. Analyzing the Changes in Trade and Investment Relations after the Initiation of EU's Trade for All Strategy. *Journal of Applied Business Research*. 2025, Vol. 41, No. 1, s. 21 [cit. 2025-12-09]. Dostupné z: <https://journals.klalliance.org/index.php/JABR/article/view/499>.

⁵ AN, T. T. – CHEN, S. – YEH, K. Can Semiconductors Be a Tool for Taiwan's Economic Diplomacy? Implications from Questionnaires in 2018–22. In: CHU, C. – PARK, S. (eds.). *Strategies in Changing Global Orders*. Singapur: Springer, 2023, s. 5.

⁶ Českou republiku zastupuje na Tchaj-wanu Česká ekonomická a kulturní kancelář, EU má v Tchaj-peji European Economic and Trade Office a European Chamber of Commerce.

⁷ BASEDOW, J. Non-recognised states in Private International Law. In: BONOMI, A. – ROMANO, G. P. *Yearbook of Private International Law*. Vol. XX – 2018/2019. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt, 2020, s. 1.

⁸ AHL, B. Taiwan. In: RÜDIGER, W. (ed.). *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*. Oxford University Press, 2020 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3502334>.

⁹ HENDERSON, Ch. Contested States and the rights and Obligations of the jus ad bellum. *Cardozo Journal of International and Comparative Law*. 2013, No. 21, s. 369 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://heinonline.org/HOL/Page?men_tab=schresults&handle=hein.journals/cjic21&id=397&size=2&collection=journals&terms=Taiwan&termtype=phrase&set_as_cursor=.

¹⁰ POTOČNÝ, M. – ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné*. 6. doplněné a přepracované vydání. C. H. Beck, 2011, s. 29.

Je tedy třeba zamyslet se konkrétně nad tím, zda v návaznosti na výše uvedené může český soud určit (respektive aplikovat) tchajwanské právo jako právo rozhodné v soukromoprávním sporu, či zda mohou být rozhodnutím vydaným tchajwanskými soudy v civilních věcech, případně rozhodčím nálezům vydaným na území Tchaj-wanu, přiznány právní účinky na našem území a zda tato rozhodnutí a rozhodčí nálezy mohou být v ČR následně vykonány.

Pro obor mezinárodního práva soukromého je příznačná mnohost a různorodost pramenů právní úpravy, ale tradičním, z celosvětového pohledu stále nejvýznamnějším pramenem právní úpravy v rámci harmonizačního úsilí mezinárodního společenství jsou mezinárodní smlouvy. K neúspěšnějším mezinárodním úmluvám v tomto oboru práva patří Úmluva o smlouvách o mezinárodní koupi zboží z roku 1980 (dále jen „Vídeňská úmluva“),¹¹ kterou je v současné době vázáno 97 států,¹² a Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958 (dále jen „Newyorská úmluva“),¹³ kterou je vázáno nyní již 172 států.¹⁴ Obě uvedené úmluvy jsou pro mezinárodní obchod zcela zásadní. Vídeňská úmluva je příkladem přímé úpravy soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem a obsahuje unifikovanou hmotněprávní úpravu mezinárodní kupní smlouvy. Newyorská úmluva zakotvuje podmínky uznání a výkonu rozhodčích nálezů, které byly vydány na území jiného státu než toho, v němž je žádáno o jeho uznání a výkon. ČR a ČLR jsou vázány oběma uvedenými úmluvami, Tchaj-wan není smluvní stranou ani jedné z nich. Bylo by přesto možné, aby kupní smlouva uzavřená mezi českým a tchajwanským subjektem byla podřízena unifikované úpravě ve Vídeňské úmluvě? Bylo by možné, aby se mezinárodní kupní smlouva řídila tchajwanským právem? Bylo by možné, aby rozhodčí nálezy vydané na území Tchaj-wanu byl v ČR uznán a vykonán dle Newyorské úmluvy? Odpověď na tyto otázky úzce souvisí s odpovědí na otázku, jaký je status Tchaj-wanu, je-li posuzován výlučně pro účely aplikace norem mezinárodního práva soukromého.

1. Judikatura Nejvyššího soudu ČR

Spor české právnické osoby s obchodním partnerem z Tchaj-wanu se v roce 2013¹⁵ a poté opět v roce 2020¹⁶ dostal k Nejvyššímu soudu, kterému se tak naskytla příležitost odpovědět na některé z výše předestřených otázek. Žalobkyně, právnická osoba se sídlem na Tchaj-wanu, žalovala společnost se sídlem v ČR o zaplacení kupní ceny za dodávku jízdních kol. Mezi stranami bylo sporné, zda v rámci e-mailové komunikace stran byla platně uzavřena kupní smlouva. Jak soudy nižších stupňů, tak Nejvyšší soud na danou kupní smlouvu uzavřenou mezi účastníky řízení aplikovaly Vídeňskou úmluvu. Z textu odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu vyplývá, že vycházel z přímé aplikace Vídeňské úmluvy dle čl. 1 odst. 1 písm. a). V době, kdy měla být kupní smlouva mezi účastníky soudního

¹¹ Sděl. č. 160/1991 Sb., sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží.

¹² United Nations Treaty Collection [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=x-10&chapter=10&clang=_en.

¹³ Vyhl. č. 174/1959 Sb., vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

¹⁴ United Nations Treaty Collection [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-1&chapter=22&clang=_en.

¹⁵ Rozhodnutí NS sp. zn. 23 Cdo 1308/2011 ze dne 17. 12. 2013.

¹⁶ Rozhodnutí NS sp. zn. 23 Cdo 280/2020 ze dne 27. 3. 2020.

řízení uzavřena, nebyla ještě stažena výhrada České republiky k nepřímé aplikaci Vídeňské úmluvy dle čl. 1 odst. 1 písm. b)¹⁷ a české soudy tak Vídeňskou úmluvu aplikovaly pouze na smlouvy o koupi zboží uzavřené mezi stranami s místem podnikání v různých státech, za podmínky, že se zároveň jednalo o smluvní státy úmluvy.¹⁸ Stejně jako soudy prvního a druhého stupně, i Nejvyšší soud měl za to, že kupní smlouva byla uzavřena mezi stranami, které mají místo podnikání na území dvou smluvních států, a to kupující na území České republiky a prodávající na území Čínské lidové republiky. Skutečnosti, že jedna ze stran má sídlo na Tchaj-wanu, Nejvyšší soud nevěnoval zvláštní pozornost, kterou by si však tato skutečnost již jen s ohledem na nejednotnou judikaturu soudů smluvních států k aplikaci Vídeňské úmluvy na smlouvy, jejichž jednou stranou je subjekt s místem podnikání na Tchaj-wanu, zaslouhovala.¹⁹

Nejvyšší soud konstatoval, že formální platnost smlouvy o koupi zboží je třeba posoudit dle čl. 11 Vídeňské úmluvy. Dle tohoto ustanovení, které zakotvuje princip bezformálnosti, nemusí být mezinárodní kupní smlouva uzavřena nebo prokazována písemně a nevyžadují se u ní žádné jiné formální náležitosti, lze ji prokazovat jakýmkoli prostředky, včetně svědků. V souladu s čl. 96 Úmluvy může však každý smluvní stát, jehož vnitrostátní právní úprava vyžaduje, aby smlouva o koupi zboží byla uzavřena nebo prokazována písemně, učinit k čl. 11 prohlášení. Ustanovení Úmluvy, která připouští, aby byla kupní smlouva uzavřena v jiné než písemné formě, se pak nepoužijí, má-li kterákoliv strana kupní smlouvy místo podnikání na území tohoto státu. Mezi státy, které této možnosti využily, se v roce 1987 zařadila rovněž ČLR (prohlášení v mezidobí již odvolala).²⁰ Dle Nejvyššího soudu nebylo tedy s ohledem na toto prohlášení ze strany ČLR možné posuzovat formální platnost předmětné smlouvy dle čl. 11 Vídeňské úmluvy a bylo třeba určit náhradní statut: právo rozhodné pro posouzení formální platnosti smlouvy určené na základě kolizních pravidel platných ve státě, jehož soud ve věci rozhoduje. Dle kolizního pravidla v § 4 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, (dále jen „z. m. p. s. p.“)²¹ je pro určení rozhodného práva pro formální platnost právního jednání relevantní, zda právní řád, který je rozhodný pro danou smlouvu (*lex causae*) zakotvuje písemnou formu jako podmínku platnosti takového jednání.²² Dle § 10 odst. 2 písm. a) z. m. p. s. p. se kupní smlouva zpravidla řídí právem místa, kde je sídlo (bydliště) prodávajícího v době uzavření smlouvy. Nejvyšší soud na základě této kolizní normy s hraničním určovatelem sídla prodávajícího určil čínské právo jako právo rozhodné pro danou smlouvu. Ani v tomto případě se nezamýšlel nad specifickým postavením Tchaj-wanu, byť je v záhlaví rozhodnutí výslovně uvedeno, že sídlo prodávajícího se nachází ve městě

¹⁷ Výhrada ČR k čl. 1 odst. 1 písm. b). United Nations Treaty Collection [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/viewdetails.aspx?src=treaty&mtdsg_no=x-10&chapter=10&clang=_en#4.

¹⁸ Nikoliv však na smlouvy, které jsou dle norem mezinárodního práva soukromého podřízeny právnímu řádu některého smluvního státu (nepřímá aplikace dle čl. 1 odst. 1 písm. b).

¹⁹ Blíže dále v kap. 4.

²⁰ K 16. 1. 2013. United Nations Treaty Collection [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=X-10&chapter=10&clang=_en.

²¹ Kupní smlouva byla dle tvrzení stran uzavřena v roce 2005.

²² Ust. § 4 z. m. p. s. p.: „Pokud není stanoveno nebo k rozumnému uspořádání vztahů nezbytno něco jiného, řídí se platnost právního úkonu, jakož i následky jeho neplatnosti tímž právním řádem jako účinky právního úkonu; pokud však jde o formu, postačí, bylo-li učiněno zadost právu místa, kde došlo k projevu vůle, vyjma, že by právní řád, jímž se řídí smlouva, předepisoval písemnou formu úkonu jako podmínku jeho platnosti.“

Tchaj-čung na Tchaj-wanu, a byť je mimo pochybnost, že Tchaj-wan má samostatný svébytný právní systém.²³ Otázku, zda by náhradním statutem určeným dle sídla prodávajícího nemělo být tchajwanské hmotné právo, si Nejvyšší soud zřejmě vůbec nepoložil, odvolacímu soudu naopak vytkl, že neučinil všechna potřebná opatření ke zjištění obsahu čínského práva jako práva rozhodného a že se uchýlil příliš brzy k aplikaci českého práva (*lex fori*), kterého mohou soudy místo rozhodného zahraničního práva výjimečně použít v případech, kdy se jeho obsah nepodaří v přiměřené době zjistit nebo kdy to je zcela nemožné.²⁴

2. Status Tchaj-wanu pro účely aplikace Vídeňské úmluvy

Vídeňskou úmluvu mohou dle čl. 91 odst. 1 a odst. 3 podepsat či k ní přistoupit všechny státy. Tato formulace vychází ze zásady způsobilosti států uzavírat smlouvy zakotvené v čl. 6 Vídeňské úmluvy o smluvním právu.²⁵ Státy se zde rozumí ty státy, které jsou uznávány v souladu s mezinárodním veřejným právem.²⁶ Tchaj-wan díky svému složitému mezinárodněprávnímu postavení a omezenému uznání v rámci mezinárodního společenství k úmluvě jako samostatný stát přistoupit nemůže.²⁷ Vídeňská úmluva obsahuje dále rovněž tzv. federální klausuli, což je zvláštní ustanovení, které upravuje její aplikaci v případě států s více územními jednotkami s rozdílnou právní úpravou. Čl. 93 Vídeňské úmluvy umožňuje smluvnímu státu, který má dvě nebo více územních jednotek, v nichž podle jeho ústavy platí různé právní řády ve věcech upravených Vídeňskou úmluvou, prohlásit sdělením depozitáři, že se úmluva vztahuje na všechny jeho územní jednotky nebo pouze na jednu nebo několik z nich a toto prohlášení může kdykoliv doplňovat (čl. 93 odst. 1). V prohlášení je třeba výslovně uvést, na které územní jednotky se Vídeňská úmluva vztahuje (čl. 93 odst. 2). Neučiní-li smluvní stát takové prohlášení, má se za to, že se Vídeňská úmluva vztahuje na všechny územní jednotky (čl. 93 odst. 4). ČLR ve vztahu k Tchaj-wanu žádné prohlášení ve smyslu čl. 93 odst. 1 Vídeňské úmluvy neučinila a dle některých autorů se tak Vídeňská úmluva použije ve vztahu k Tchaj-wanu automaticky.²⁸ Je ale možné Tchaj-wan považovat za územní jednotku ČLR ve smyslu tohoto ustanovení? ČLR sice oficiálně uvádí Tchaj-wan jako jednu z 23 čínských provincií,²⁹ *de facto* správu na území Tchaj-wanu však nevykonává. V čl. 93 Vídeňské úmluvy není pojem územní jednotky smluvního státu blíže vymezen a dle odborné literatury není ani jasné, zda by Čínská lidová republika vůbec mohla závazné prohlášení dle čl. 93 ve vztahu k Tchaj-wanu učinit.³⁰ Soudy některých smluvních států Vídeňské úmluvy úmluvu

²³ ZHANG, A. Taiwan Legal Research. In: *NYU Law GlobaLex* [online]. January/February 2025 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://www.nyulawglobal.org/globalex/Taiwan1.html>.

²⁴ Ust. § 23 odst. 5 z. m. p. s.

²⁵ Vyhl. č. 15/1988 Sb., vyhláška ministerstva zahraničních věcí o Vídeňské úmluvě o smluvním právu.

²⁶ SCHWENZER, I. – SCHROETER, U. G. (eds.). *Schlechtriem & Schwenzener. Commentary on the UN Convention on the International Sale of Goods*. 5th edition. Oxford University Press, 2022, s. 1557.

²⁷ *Ibidem*, s. 1560.

²⁸ YANG, F. A Uniform Sales Law for the Mainland China, Hong Kong SAR, Macao SAR and Taiwan – the CISG. *The Vindobona Journal of International Commercial Law and Arbitration*. 2011, Vol. 15, No. 2, s. 362.

²⁹ China Through a Lens [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <http://www.china.org.cn/english/feature/38436.htm>.

³⁰ KÖHLER, B. Applicational Ambiguity? Taiwan's Status in International Sales Law. *International and Comparative Law Quarterly*. 2023, Vol. 72, No. 2, s. 557.

ve vztahu k Tchaj-wanu aplikují výslovně na základě čl. 93 odst. 4 s tím, že Tchaj-wan je územní jednotkou ČLR.³¹ Postavení Tchaj-wanu v rámci Vídeňské úmluvy ale nezávisí pouze na interpretaci čl. 93, ale i na statusu Tchaj-wanu z pohledu mezinárodního veřejného práva, jak je uvedeno výše.³²

Při posuzování aplikace Vídeňské úmluvy na konkrétní mezinárodní kupní smlouvu se otázka statusu Tchaj-wanu nejčastěji objevuje v případě, kdy se ověřuje její aplikace na základě čl. 1 odst. 1 písm. a) a soud zkoumá, zda je splněna podmínka místa podnikání strany kupní smlouvy na území smluvního státu Vídeňské úmluvy, jestliže se toto nachází na území Tchaj-wanu. Z dostupné judikatury je patrné, že závěry soudů napříč jurisdikcemi jsou velmi rozdílné. Některé soudy i pro účely aplikace norem soukromého práva striktně respektují zahraničně politické stanovisko své vlády, což je i přístup, který zvolily české soudy ve výše uvedeném případě.³³ Zřejmě právě s ohledem na českou politiku jediné Číny považovaly české soudy bez dalšího odůvodnění místo podnikání strany kupní smlouvy na Tchaj-wanu za místo podnikání na území ČLR, tedy na území smluvního státu úmluvy. Odlišně posoudil obdobnou situaci např. německý odvolací soud v Hamburku, který použití Vídeňské úmluvy na spor z kupní smlouvy vyloučil.³⁴ Kupní smlouva byla uzavřena mezi kupující se sídlem ve Švýcarsku a prodávající se sídlem na Tchaj-wanu, německý soud dospěl k závěru, že prodávající nemá místo podnikání na území smluvního státu, protože Tchaj-wan není smluvním státem Vídeňské úmluvy, a to navzdory tomu, že Německo, obdobně jako Česká republika, uznává politiku jediné Číny a nemá s Tchaj-wanem navázány oficiální diplomatické vztahy.³⁵ Podle německého odvolacího soudu tak nebyla splněna podmínka místa podnikání obou smluvních stran kupní smlouvy na území různých států, které jsou smluvní stranou úmluvy dle čl. 1 odst. 1 písm. a). Německý soud proto dále zkoumal, zda lze Vídeňskou úmluvu na předmětnou smlouvu použít nepřímou na základě čl. 1 odst. 1 písm. b). Dle tohoto ustanovení se Vídeňská úmluva použije, jestliže se na kupní smlouvu dle norem mezinárodního práva soukromého použije právního řádu smluvního státu úmluvy. Strany kupní smlouvy v tomto případě neprovedly volbu rozhodného práva a německý soud určil jako rozhodné právo pro smlouvu o koupi zboží tchajwanské právo, jehož součástí Vídeňská úmluva dle jeho názoru není. Obdobné závěry lze nalézt i v judikatuře soudů dalších smluvních států, které Vídeňskou úmluvu rovněž odmítly aplikovat na základě čl. 1 odst. 1 písm. a) s argumentací, že Tchaj-wan není smluvním státem úmluvy. Podrobnější argumentaci na podporu svých závěrů bohužel soudy v odůvodnění svých rozhodnutí v dostupné judikatuře neuvádí. Na rozdíl od výše uvedeného rozhodnutí německého odvolacího soudu se však v těchto případech Vídeňská úmluva na kupní smlouvu, která byla předmětem sporu, použila na základě nepřímé aplikace dle písm. b), kdy si strany buď zvolily jako rozhodné právo jiného smluvního státu (aniž by zároveň vyloučily použití Vídeňské úmluvy), nebo byl právní řád jiného smluvního státu Vídeňské úmluvy určen jako rozhodný na základě kolizních norem

31 Pulse Electronics, Inc. v. U.D. Electronic Corp. 2021. CISG on-line případ 5547, odst. 42–6 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://cisg-online.org/search-for-cases?caselid=13461>.

32 KÖHLER, B. *Applicational Ambiguity? Taiwan's Status in International Sales Law*, s. 563.

33 O úvahách soudů lze pouze spekulovat, protože v odůvodnění rozhodnutí není této otázce věnována žádná pozornost.

34 Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamburg sp. zn. 6 U 116/20 ze dne 14. 10. 2021. In: *CISG-online* [online]. [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://cisg-online.org/search-for-cases?caselid=14195>.

35 *Strategy on China of the Government of the Federal Republic of Germany*, s. 13 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/resource/blob/2608580/49d50fecc479304c3da2e2079c55e106/china-strategie-en-data.pdf>.

*legis fori*³⁶ (konkrétně na základě kolizních norem v nařízení Řím I).³⁷ Závěry soudů, že Tchaj-wan není vázán rozhodnutím ČLR přistoupit k Vídeňské úmluvě, vítají i někteří autoři, kteří volají po nutnosti sjednotit v tomto duchu judikaturu soudů smluvních států ohledně postavení Tchaj-wanu ve vztahu k Vídeňské úmluvě.³⁸

Nejisté postavení Tchaj-wanu působí největší problémy při přímé aplikaci Vídeňské úmluvy, kdy je její použití podmíněno místem podnikání obou stran kupní smlouvy v různých smluvních státech úmluvy. Při nepřímé aplikaci Vídeňské úmluvy, kdy se úmluva použije, protože rozhodným právem pro kupní smlouvu je právní řád smluvního státu úmluvy, nemusí být status Tchaj-wanu totiž nutně ani předmětem posuzování, a kupní smlouva může být režimu Vídeňské úmluvy bez dalších úvah o statusu Tchaj-wanu podrobena. Smlouva o koupi zboží uzavřená mezi subjekty s místem podnikání v ČR a na Tchaj-wanu bude Vídeňské úmluvě podřízena, jestliže strany výslovně zvolí právo některého jiného smluvního státu Vídeňské úmluvy jako rozhodné, aniž by zároveň výslovně vyloučily její použití.³⁹ Zvolí-li strany české právo jako rozhodné pro kupní smlouvu, měla by být unifikovaná úprava obsažená ve Vídeňské úmluvě soudy použita přednostně před úpravou kupní smlouvy v občanském zákoníku, ledaže strany její aplikaci v souladu s čl. 6 Vídeňské úmluvy strany výslovně vyloučí. Výhrada, kterou ČR při podpisu úmluvy učinila dle čl. 95 k nepřímé aplikaci úmluvy, byla již před téměř deseti lety odvolána⁴⁰ a české soudy tak mohou použít Vídeňskou úmluvu na kupní smlouvu i na základě norem mezinárodního práva soukromého.

V rozhodčím řízení je situace o něco jednodušší, protože strany mají větší míru volnosti ve výběru pravidel pro rozhodnutí ve věci samé. Strany se tak mohou na použití Vídeňské úmluvy dohodnout. V rozhodčím řízení, které se konalo ve Švýcarsku, rozhodoval rozhodce na základě rozhodčí doložky spor z kupní smlouvy mezi prodávající se sídlem v Německu a kupující se sídlem na Tchaj-wanu.⁴¹ Smlouva obsahovala rovněž doložku o volbě rozhodného práva, kdy strany výslovně vyloučily použití tchajwanského práva a zároveň určily jako právo rozhodné Vídeňskou úmluvu. Rozhodce uvedl, že bude aplikovat Vídeňskou úmluvu a v případě otázek, které vyvstanou a nejsou Vídeňskou úmluvou upraveny, právní pravidla, která mají k danému sporu nejuzší vztah v souladu s čl. 187 odst. 1 švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém.⁴²

³⁶ Rozhodnutí Bundesgericht/Tribunal fédéral sp. zn. 4C.94/2006 ze dne 17. 7. 2007. In: *CISG-online*. [online]. [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://cisg-online.org/files/cases/8313/abstractsFile/2398_11367186.pdf. Rozhodnutí Cour d'appel de Douai sp. zn. 21/01679 ze dne 20. 10. 2022. In: *CISG-online* [online]. [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://cisg-online.org/search-for-cases?caselid=14259>. Rozhodnutí Seoul High Court sp. zn. 2012Na59871 ze dne 19. 7. 2013. CLOUT case 1642 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.uncitral.org/clout/clout/data/kor/clout_case_1642_190713.html&ved=2ahUKEwjBj9PPqoqQAxWf3gIHHz2kBG8QFnoECBYQAQ&usq=AOvVaw3b6ZofiCPY-oKHylah-2FY.

³⁷ Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I).

³⁸ KÖHLER, B. *Applicational Ambiguity? Taiwan's Status in International Sales Law*, s. 563.

³⁹ S výjimkou smluvních států, které učinily výhradu k nepřímé aplikaci Vídeňské úmluvy (v rozhodné době např. ČLR).

⁴⁰ K 22. 11. 2017 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtmsg_no=X-10&chapter=10&clang=_en#4.

⁴¹ Buyer (Taiwan) v. Seller (Germany), Final Award, ICC Case No. 18671. In: BERG van A. J. (ed.). *ICCA Yearbook Commercial Arbitration. Volume XLII*. 2017, s. 204–250.

⁴² Art. 187 Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (IPRG) vom 18. Dezember 1987: „Das Schiedsgericht entscheidet die Streitsache nach den von den Parteien gewählten Rechtsregeln oder, bei Fehlen einer Rechtswahl, nach den Rechtsregeln, mit denen die Streitsache am engsten zusammenhängt.“ [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/1988/1776_1776_1776/de.

3. Tchajwanské právo jako *lex causae*

Z pohledu českého soudu je pro určení rozhodného práva pro smlouvu relevantním předpisem nařízení Řím I, které v rámci EU unifikuje kolizní normy pro smluvní závazkové vztahy. Nařízení Řím I umožňuje, aby si strany kupní smlouvy rozhodné právo zvolily (čl. 3), pro případ absence takového projevu vůle stran zakotvuje kolizní normu pro určení rozhodného práva v čl. 4 odst. 1 písm. a).⁴³ Co se volby rozhodného práva týče, odborná literatura se shoduje, že dle nařízení Řím I lze zvolit pouze platný právní řád určitého státu.⁴⁴ Čl. 3 odst. 1 nařízení Řím I ale v tomto ohledu není formulován zcela jasně, když stanoví, že smlouva se řídí právem, které si strany zvolí. Recitál 13 nařízení Řím I upřesňuje, že nařízení stranám smlouvy nebrání formou odkazu do své smlouvy začlenit nestátní právní normy. *A contrario* by tedy bylo možné dovodit, že v režimu nařízení Řím I nelze zvolit nestátní právo (*soft law*) jako právo rozhodné. Pro tento závěr hovoří i skutečnost, že výslovné ustanovení o možnosti stran zvolit jako rozhodné právo mezinárodně uznávané zásady a normy hmotného závazkového práva, které původně bylo zakotveno v návrhu nařízení Řím I, bylo nakonec vypuštěno.⁴⁵ Argument, který je často uváděn na podporu odmítavého postoje vůči možnosti stran volit nestátní soubory norem či zásad smluvního práva jako rozhodné pro svou smlouvu, je jejich neúplnost a nevyváženost.⁴⁶ Soudy by tak jen stěží mohly volbu tchajwanského práva považovat za pouhý odkaz na nestátní právo ve smyslu recitálu 13 nařízení Řím I, tedy za smluvní ujednání stran aplikovat zvolená právní pravidla, avšak v rámci kogentních ustanovení jinak rozhodného, suverénním státem aprobovaného práva určeného na základě kolizních norem. Je-li tchajwanské právo zvoleno stranami smlouvy jako rozhodné, nelze dle mého názoru takový projev vůle smluvních stran považovat za volbu nestátního práva ve smyslu *soft law* jen z toho důvodu, že se jedná o právní řád entity, která není státem soudu uznávána.

V případě, kdy smluvní strany nevyužijí možnosti volby rozhodného práva, řídí se dle čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I kupní smlouva právem státu, na jehož území má prodávající obvyklý pobyt v době uzavření smlouvy. Obvyklým pobytem právnické osoby se dle čl. 19 odst. 1 nařízení Řím I rozumí zpravidla místo její ústřední správy, většinou její faktické či zapsané sídlo, obvyklým pobytem fyzické osoby je dle judikatury SDEU místo, kde má osoba centrum svého života a kde je integrována.⁴⁷ Výše uvedená kolizní norma navazuje na rozhodný právní řád prostřednictvím geograficky determinovaného hraničního určovatele, opět tedy hraje relevantní roli pojem státu a otázka jeho výkladu pro účely aplikace soukromoprávních norem, tentokrát pro účely aplikace kolizní normy. Je nezbytné, aby právní řád určený jako rozhodný pro smluvní závazkový vztah byl právním řádem suverénního státu, který je uznáván mezinárodním společenstvím, nebo v rámci

⁴³ Nařízení Řím I obsahuje zvláštní úpravu pro spotřebitelské smlouvy, tato problematika je ponechána stranou.

⁴⁴ COESTER, M. – HEIN, J. – von, SÄCKER, F. J. *Internationales Privatrecht I, Europäisches Kollisionsrecht, Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Art. 1–24)*. München: C. H. Beck, 2015, s. 141; BAR, Ch. – von, MANKOWSKI, P. *Internationales Privatrecht Band II. Besonderer Teil 2. 2. Auflage*. München: C. H. Beck, 2019, s. 41; ROZEHNALOVÁ, N. a kol. *Nařízení Řím I a Nařízení Řím II. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2021, s. 42; MILLS, A. *Party autonomy in Private International Law*. Cambridge University Press, 2018, s. 496.

⁴⁵ Čl. 3 odst. 2 návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). KOM (2005) 650 v konečném znění 2005/0261 (COD).

⁴⁶ GRUENBAUM, D. From Statehood to Effectiveness. The Law of Unrecognized States in Private International Law. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (RabelsZ)*. 2022, Jhrg. 86, Nr. 3, s. 608.

⁴⁷ C-523/07, C-497/10, C-512/17, C-376/14, C-501/20, C-80/19.

soukromoprávních vztahů postačí, že se jedná o právní řád, který je fakticky používán a vymáhán na určitém území? Je nezbytné, aby stát soudu uznával suverenitu státu, jehož právo je určeno jako rozhodné?⁴⁸

Pojem státu pro účely aplikace norem mezinárodního práva soukromého by podle některých autorů neměl být posuzován dle kritérií mezinárodního veřejného práva.⁴⁹ A to zejména ve vztahu k právní relevanci veřejnoprávního aktu uznání cizího státu. Existují v zásadě dva protichůdné doktrinární přístupy: normativní a faktický. Normativní přístup vychází z premisy, že stát má v zahraničních vztazích „jeden hlas“, soud v takovém případě následuje politickou linii vlády a nemůže ani v soukromoprávním sporu aplikovat právní řád státu, který jeho vláda neuznává. Faktický přístup naopak připouští, aby soud aplikoval právní řád „státu“, který není jeho vládou uznán, je-li toto právo na daném území fakticky respektováno a účinně uplatňováno. V rovině soukromého práva je v odborné literatuře jednoznačně preferován faktický přístup. Soud by měl aplikovat právo, které se na daném území skutečně používá, byť se jedná o právo „státu“, který není státem fóra uznán. Normativní přístup je naopak označován za umělý a odtržený od reality.⁵⁰ Vychází z jednotné pozice představitelů moci výkonné a moci soudní, ale nezohledňuje rozdíly v motivaci, která určuje pozici vlády na straně jedné, a v zájmech soukromých stran sporu, který projednává soud, na straně druhé. V rámci občanského soudního řízení by měl soud posuzovat právě zájmy a práva soukromých osob, nikoliv politický akt uznání státu.⁵¹ Objevuje se zde i argument rostoucího významu lidských práv ve všech oblastech práva s tím, že normativní přístup upřednostňuje stát a jeho fungování před základními právy jednotlivce.⁵²

Mezinárodní právo soukromé usiluje o tzv. kolizní spravedlnost, kdy právní řády jsou vnímány rovnocenně a cílem je aplikovat na přeshraniční vztahy to právo, které je konkrétnímu sporu nejbližší. Soud respektuje odkaz kolizní normy na zahraniční právo, aniž by jakkoliv zkoumal, zda tyto právní normy byly z jeho pohledu v daném státě přijaty legitimním způsobem. Soud nezkoumá, zda na základě kolizního odkazu aplikuje právní normy přijaté v rámci vojenské diktatury či autokratického režimu.⁵³ Kolizní normy jsou opravdu „pouze“ technické normy pro úpravu soukromoprávních vztahů s přeshraničním přesahem, a proto jejich provázání na veřejnoprávní uznání státu, jehož právo by mělo být použito, není na místě. Grünbaum výstižně hovoří o tom, že kolizní normy jsou právě konstruovány tak, aby na jejich základě bylo možné aplikovat fakticky účinné normy bez ohledu na jejich rodokmen.⁵⁴ Nelze nezmínit také rozdílný předmět úpravy mezinárodního veřejného práva a mezinárodního práva soukromého, kdy mezinárodní veřejné právo upravuje primárně vztahy mezi státy, zatímco mezinárodní právo soukromé vztahy mezi subjekty soukromého práva.⁵⁵ Pozice OSN, ministerstva zahraničních věcí či jiného orgánu

⁴⁸ BASEDOW, J. *Non-recognised states in Private International Law*, s. 3.

⁴⁹ YASSARI, N. Staatszerfall und Internationales Privatrecht. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (RabelsZ)*. 2018, Jhrg. 82, Nr. 4, s. 950.

⁵⁰ BASEDOW, J. *Non-recognised states in Private International Law*, s. 3.

⁵¹ BÄLZ, K. Zerfallende Staaten im internationalen Rechtsverkehr. *Völkerrecht und Internationales Privatrecht. IPRax*. 2016, Nr. 6, s. 536.

⁵² BASEDOW, J. *Non-recognised states in Private International Law*, s. 7.

⁵³ ZIMMERMANN, A. Kriegskollisionsrecht, Ein Beitrag uum international-privatrechtlichen Umgang mit Gebietseroberungen. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht (RabelsZ)*. 2023, Jhrg. 87, Nr. 3, s. 467.

⁵⁴ GRUENBAUM, D. *From Statehood to Effectiveness. The Law of Unrecognized States in Private International Law*, s. 614.

⁵⁵ BÄLZ, K. *Zerfallende Staaten im internationalen Rechtsverkehr. Völkerrecht und Internationales Privatrecht*, s. 538.

moci výkonné určitého státu by při aplikaci norem mezinárodního práva soukromého neměla být pro soudy závazná. V rámci soukromého práva by odmítnutí použití práva státu, který stát fóra neuznává, mohlo vést k nespravedlnosti⁵⁶ a bylo by to v rozporu se zájmy soukromých subjektů.⁵⁷ Právní nauka se tak převážně shoduje na názoru, že mezinárodní právo soukromé nemůže ignorovat fakticky platné soukromé právo. Jeho aplikaci jako práva rozhodného určeného na základě kolizních norem nelze podmiňovat uznáním státu, na jehož území toto právo platí, ve smyslu mezinárodního veřejného práva.⁵⁸

Vrátíme-li se k výše uvedenému sporu z kupní smlouvy, který řešil český Nejvyšší soud, je evidentní, že české soudy se přiklonily k normativnímu přístupu. Při hledání subsidiárního statutu pro posouzení formální platnosti kupní smlouvy určily české soudy na základě teritoriálně determinovaného hraničního určovatele místa sídla prodávající v době uzavření smlouvy jako rozhodné čínské právo. Proávající však měla v době uzavření smlouvy své sídlo na území Tchaj-wanu, české soudy se tak držely zahraničněpolitické pozice české vlády a použití hmotněprávní úpravy kupní smlouvy v právním řádu státu, který Česká republika oficiálně neuznává, nezvažovaly. Faktický přístup, a tedy i odklon od politické linie své vlády, upřednostnil naopak německý soud v rovněž výše uvedeném rozhodnutí, kdy odvolací soud v Hamburku dle čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I určil na základě hraničního určovatele sídla prodávající na území Tchaj-wanu jako rozhodné právo pro smlouvu o koupi zboží tchajwanské právo. Domnívám se, že v soukromoprávních vztazích by měly soudy bez ohledu na politickou pozici své vlády respektovat právní řád, který na určitém území skutečně platí, je efektivně uplatňován a vynucován. Jestliže kolizní norma odkáže na tchajwanské právo, mělo by být aplikováno, a to i za situace, kdy Česká republika Tchaj-wan oficiálně neuznává.

Zajímavé je, že české soudy se nezabývaly ani možnou aplikací zvláštních pravidel mezinárodního práva soukromého, která řeší tzv. interlokální kolize. Jedná se o kolizní normy *sui generis*, které se použijí v případě, kdy stát, jehož právo je určeno jako rozhodné, je složen z více územních jednotek, z nichž každá má svůj vlastní právní řád. Jak je uvedeno výše, ČLR uvádí Tchaj-wan jako jednu ze svých provincií a i optikou politiky jediné Číny se jedná o území, které má svou vlastní právní úpravu smluvních závazkových vztahů.⁵⁹ Nařízení Řím I obsahuje úpravu interlokálních kolizí v čl. 22 odst. 1. Dle tohoto ustanovení je v případě, kdy kolizní norma odkazuje na právo státu, který je složen z více územních jednotek s vlastní úpravou smluvního práva, pro účely nařízení Řím I každá územní jednotka považována za samostatný stát. Tedy i v případě, kdy bychom jako právo rozhodné pro kupní smlouvu určili na základě čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I čínské právo, měl by být zohledněn čl. 22 odst. 1 a vzhledem k sídlu prodávající na Tchaj-wanu by se na danou smlouvu mělo aplikovat tchajwanské právo. V analyzovaném judikátu Nejvyššího soudu nebylo nařízení Řím I s ohledem na časovou působnost relevantní, jednalo se o kupní smlouvu, která měla být uzavřena v roce 2005. I česká národní úprava mezinárodního

⁵⁶ BASEDOW, J. *Non-recognised states in Private International Law*, s. 4.

⁵⁷ MANKOWSKI, P. Zuordnung okupierter oder annektierter Gebiete im IPR und IZVR. *IPRax*. 2017, Nr. 4, s. 351.

⁵⁸ Ibidem, s. 349; YASSARI, N. *Staatszerfall und Internationales Privatrecht*, s. 950; GRUENBAUM, D. *From Statehood to Effectiveness. The Law of Unrecognized States in Private International Law*, s. 597; STAKHYRA, H. Applicability of Private Law of De-facto Regimes. *OER Osteuropa Recht*. Vol. 65, No. 2, s. 207 an.

⁵⁹ Čl. 153 an. tchajwanského občanského zákoníku [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=B0000001>. Dále např. WU, Y-C. Contract Formation in Taiwan. In: CHEN-WISHART, M. – LOKE, A. – VOGENAUER, S. (eds.). *Formation and Third Party Beneficiaries*. Oxford University Press, 2018.

práva soukromého ale obsahuje úpravu pro případ interlokálních kolizí, řešení je však jiné než v nařízení Řím I. Jak zákon o mezinárodním právu soukromém (z. m. p. s.), tak jemu předcházející z. m. p. s. odkazují na příslušné právní předpisy státu rozhodného práva.⁶⁰ Způsob, jakým je kolize řešena, je tak přenechán rozhodnému právu. Z dostupných zdrojů vyplývá, že ČLR dosud nepřijala žádný právní předpis, který by upravoval případy vnitrostátních kolizí mezi právním řádem ČLR a Tchaj-wanu, popř. i Hongkongu či Macaa.⁶¹ Dle Nejvyššího lidového soudu ČLR je na tyto případy vnitrostátní kolize třeba aplikovat analogicky normy čínského mezinárodního práva soukromého.⁶² Dle komentářové literatury k z. m. p. s. není vyloučeno, že relevantním právním předpisem dotčeného státu pro řešení interlokální kolize bude právě norma mezinárodního práva soukromého.⁶³ Kolizní norma pro určení práva rozhodného pro smlouvu v čl. 41 čínského zákona o mezinárodním právu soukromém navazuje na místo obvyklého pobytu té strany kupní smlouvy, která poskytuje charakteristické plnění,⁶⁴ v našem případě tedy na sídlo prodávající, které je na území Tchaj-wanu. I při respektování české zahraniční politiky jediné Číny by tak na základě pravidel pro řešení interlokální kolize měla být formální platnost kupní smlouvy soudy posuzována podle tchajwanského práva.

4. Uznání a výkon soudních rozhodnutí tchajwanských soudů na území ČR

Rovněž v mezinárodních obchodních sporech, jsou-li řešeny u obecných soudů, může samozřejmě dojít k situacím, kdy věřitelům nezbyvá než žádat o výkon soudního rozhodnutí, může však vyvstat potřeba soudní rozhodnutí vykonat na území jiného státu, než je ten, jehož soudy rozhodnutí vydaly. Jestliže by se jednalo o rozhodnutí vydané tchajwanským soudem, vyvstává opět otázka, zda by takovému rozhodnutí byly na území ČR přiznány právní účinky, zda by tedy bylo v ČR uznáno a případně následně vykonáno. Vzhledem ke skutečnosti, že neexistuje žádná mezinárodní smlouva (ani dvoustranná, ani mnohostranná), která by unifikovala právní úpravu uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských věcech a jejíž smluvní stranou by byla jak ČR, tak ČLR (případně Tchaj-wan), je třeba vycházet z vnitrostátní právní úpravy v z. m. p. s.⁶⁵ Obecná úprava uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí je zakotvena v § 14–16 z. m. p. s. Pravomocná

⁶⁰ Ust. § 23 odst. 4 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém: „*Má-li se použít právního řádu státu, který má více právních oblastí nebo různé úpravy pro určité skupiny osob, rozhodují o použití příslušných právních předpisů právní předpisy tohoto státu.*“; § 34 zákona 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním: „*Má-li se použít právního řádu státu, který má více právních oblastí, rozhodují o použití práva některé z nich předpisy onoho státu.*“

⁶¹ WANG, J. Analysis of Inter-jurisdictional Conflict Law in China. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*. 2024, Vol. 34, No. 1, s. 6 an.

⁶² XUE, T. Neue Regeln des Obersten Volksgerichts. Die erste Justizielle Interpretation des chinesischen IPR-Gesetzes. *IPRax*. 2014, Nr. 2, s. 207; BRÍZA, P. Komentář k § 23. In: BRÍZA, P. – BŘICHÁČEK, T. – FIŠEROVÁ, Z. a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém. 12. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 150.

⁶³ *Ibidem*, s. 150.

⁶⁴ SUK, K. H. Some Observations on the Chinese Private International Law Act. *Zeitschrift für Chinesisches Recht*. 2011, s. 113.

⁶⁵ Čína není smluvní stranou Haagské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních z roku 2019 viz 41: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters. In: *HCCH* [online]. 1. 9. 2023 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>.

rozhodnutí soudů cizího státu v majetkových věcech se uznávají v tuzemsku automaticky, bez nutnosti zvláštního uznávacího řízení. Ustanovení § 14 z. m. p. s. výslovně stanoví, že se jedná o rozhodnutí soudů (nebo úřadů) cizího státu. Opět tedy narážíme na pojem státu a jeho výklad, tentokrát pro účely mezinárodního civilního procesního práva.

Mills uvádí, že v kontextu soukromého práva sice soudy mohou používáním práva *de facto* státu či přiznáním účinků rozhodnutí orgánů takového státu jednat nekonzistentně se zahraničněpolitickou pozicí moci výkonné, v souladu s níž by toto právo nemělo být aplikováno a takové rozhodnutí by nemělo mít v tuzemsku účinky, ale nebezpečí vidí v tom, že doktrína „jednoho hlasu“ (moci výkonné a moci soudní) může mít nespravedlivé důsledky pro subjekty soukromého práva, kterým nezbyvá nic jiného než tento právní řád a soudní soustavu takového státu používat. V soukromoprávní rovině ji proto považuje za nepřijatelnou.⁶⁶ Na podporu tohoto názoru lze argumentovat rovněž tzv. namibijskou výhradou. Tento pojem je používán v souvislosti s vyjádřením Mezinárodního soudního dvora ve vztahu k protiprávní okupaci Namibie Jihoafrickou republikou, kdy Mezinárodní soudní dvůr uvedl, že obyvatelé určitého území nesmí nést negativní důsledky skutečnosti, že dané území není uznáno mezinárodním společenstvím.⁶⁷ Jasně se vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) v rozhodnutí *Kypr versus Turecko*, kdy uvedl, že život obyvatel, kteří žijí na území neuznaného státu pokračuje dál a v zájmu obyvatel nemohou být akty těchto orgánů s tím spojené jednoduše ignorovány třetími státy nebo mezinárodními institucemi, zejména soudy. Opačný názor by dle ESLP znamenal zbavit obyvatele území všech jejich práv, kdykoli se o nich jedná v mezinárodním kontextu, což by znamenalo zbavit je i minimálního standardu práv, na který mají nárok.⁶⁸

Pro účely uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí nelze spatřovat jakoukoliv provázanost mezi uznáním ve smyslu přiznání mezinárodněprávní suverenity státu na straně jedné, a uznáním ve smyslu přiznání účinků rozhodnutí v soukromoprávním sporu, které vydaly soudy cizího státu.⁶⁹ Přístup mezinárodního práva soukromého (včetně mezinárodního civilního procesního práva) je ryze pragmatický, rozhodující by měl být faktický výkon svrchovanosti bez ohledu na veřejnoprávní status státu.⁷⁰ Opačný přístup by vedl ke vzniku tzv. kulhajících právních poměrů, které jsou právně účinné na území jednoho státu, nikoliv však na území státu druhého, a pro subjekty těchto přeshraničních vztahů představují nežádoucí komplikace.

⁶⁶ MILLS, A. States, failed and non-recognized. In: BASEDOW, J. – RÜHL, G. – FERRARI, F. – MIGUEL ASENSIO, P. (eds.). *Encyclopedia of Private International Law. Volume 2. Entries I–Z*. Cheltenham, Northampton: Edward Elgar Publishing, 2017, s. 1654.

⁶⁷ Legal Consequences for States of the Continued Presence of South Africa in Namibia (South West Africa) Notwithstanding Security Council Resolution 276 (1970). Advisory Opinion of 21 June 1971. International Court of Justice. Reports of judgments, advisory opinions and orders. [cit. 2025-10-04] Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/53/053-19710621-ADV-01-00-EN.pdf>.

⁶⁸ Evropský soud pro lidská práva (ECHR) 2001 25872/94 Cyprus v Turkey, odst. 96 „Life goes on in the territory concerned for its inhabitants. That life must be made tolerable and be protected by the *de facto* authorities, including their courts; and, in the very interest of the inhabitants, the acts of these authorities related thereto cannot be simply ignored by third States or by international institutions, especially courts, including this one. To hold otherwise would amount to stripping the inhabitants of the territory of all their rights whenever they are discussed in an international context, which would amount to depriving them even of the minimum standard of rights to which they are entitled.“

⁶⁹ BAJRAMI, S. – PAYANDEH, M. Die innerstaatliche Anerkennung ausländischer Gerichtsentscheidungen im Lichte der völkerrechtlichen Nichtanerkennungspflicht. *IPRax*. 2018, Nr. 6, s. 586.

⁷⁰ ENGEL, Ch. Die Bedeutung völkerrechtlicher Anerkennungen für das Internationale Privatrecht. In: ENGEL, Ch. – WEBER, H. (eds.). *Festschrift für Dietrich Rothoef zum 65. Geburtstag*. München: Jehle-Rehm, 1994, s. 87 an.

Má-li být cizí rozhodnutí na území ČR uznáno, je zpravidla třeba, aby (kromě splnění dalších podmínek) byla zaručena vzájemnost uznávání mezi státem, jehož soudy rozhodnutí vydaly, a státem, na jehož území je o uznání žádáno. Dle § 15 odst. 1 písm. f) z. m. p. s. nelze cizí rozhodnutí uznat, jestliže vzájemnost není zaručena, ledaže by cizí rozhodnutí nesměřovalo proti českému státnímu občanovi nebo české právnické osobě. Sdělení o vzájemnosti ze strany cizího státu poskytuje soudu na jeho žádost v souladu s § 13 z. m. p. s. Ministerstvo spravedlnosti. Ve vztahu k Tchaj-wanu (ani ve vztahu k ČLR) Ministerstvo spravedlnosti ČR prohlášení o vzájemnosti při uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech nevydalo.⁷¹ Dle judikatury Nejvyššího soudu je pro splnění podmínky zaručení vzájemnosti v takovém případě dostačující, aby právní úprava uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí ve státě vydání příslušného rozhodnutí obecně umožňovala uznání a výkon rozhodnutí cizích (tedy i českých) soudů.⁷² Český soud by měl proto vzájemnost ze strany Tchaj-wanu považovat za zaručenou, jestliže tchajwanské právo obecně umožňuje za podmínky vzájemnosti uznání a výkon cizích soudních rozhodnutí. Domnívám se, že je na místě obdobný přístup, jaký je nastiněn výše ve vztahu k aplikaci tchajwanského rozhodného práva českými soudy. Jedná se o soudní rozhodnutí vydaná v civilním řízení soudy *de facto* státu, který má samostatnou fungující víceúrovňovou soustavu soudů.⁷³ K rozhodnutím tchajwanských soudů je pro tyto účely třeba přistupovat jako k rozhodnutím, která vydaly legitimní orgány cizího státu, a tato rozhodnutí v občanských a obchodních věcech by měla být v ČR uznávána v režimu z. m. p. s. Při posuzování, zda je zaručena vzájemnost, respektive zda cizí úprava umožňuje uznání a výkon rozhodnutí českých soudů, by měla být rozhodující právní úprava v tchajwanském právu, podle které by postupovaly tchajwanské soudy, jestliže by rozhodovaly o uznání, příp. výkonu českého soudního rozhodnutí na Tchaj-wanu. Dle čl. 402 tchajwanského občanského soudního řádu se cizí soudní rozhodnutí uzná, ledaže by cizí soud, který rozhodnutí vydal, nebyl dle tchajwanských pravidel pro založení mezinárodní příslušnosti ve věci příslušný, v původním řízení došlo k nepravdivostem v řízení, cizí rozhodnutí bylo v rozporu s tchajwanským veřejným pořádkem nebo by nebyla zaručena vzájemnost.⁷⁴ Na rozdíl od české úpravy je zaručení vzájemnosti vyžadováno bez ohledu na skutečnost, zda je cizí rozhodnutí namířeno proti tchajwanskému subjektu, či nikoliv. Vzájemnost je dle judikatury tchajwanských soudů považována za zaručenou v případech, kdy lze rozumně očekávat, že tchajwanská soudní rozhodnutí budou na území státu soudu, který rozhodnutí vydal, taktéž uznána. Uznání cizího soudního rozhodnutí může být tedy z důvodu nedostatku vzájemnosti odepřeno tchajwanskými

⁷¹ Prohlášení o vzájemnosti v civilních věcech. In: *Ministerstvo spravedlnosti České republiky* [online]. [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://msp.gov.cz/web/msp/prohlaseni-o-vzajemnosti-v-obcanskych-vecech>.

⁷² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 3753/2012 ze dne 18. 12. 2014.

⁷³ Understanding the Court. In: *Judicial Yuan* [online]. 6. 11. 2019 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://www.judicial.gov.tw/en/cp-1613-80062-a7043-2.html>.

⁷⁴ Čl. 402 tchajwanského občanského soudního řádu: „A final and binding judgment rendered by a foreign court shall be recognized, except in case of any of the following circumstances: 1. Where the foreign court lacks jurisdiction pursuant to the R.O.C. laws; 2. Where a default judgment is rendered against the losing defendant, except in the case where the notice or summons of the initiation of action had been legally served in a reasonable time in the foreign country or had been served through judicial assistance provided under the R.O.C. laws; 3. Where the performance ordered by such judgment or its litigation procedure is contrary to R.O.C. public policy or morals; 4. Where there exists no mutual recognition between the foreign country and the R.O.C.“ In: *Laws and Regulations Database of The Republic of China (Taiwan)* [online]. 29. 11. 2023 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=B0010001>.

soudy pouze v případech, kdy by cizí stát Tchajwanské soudní rozhodnutí výslovně odmítl uznat.⁷⁵

5. Uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na Tchaj-wanu na území ČR

Mezinárodní obchodní spory jsou často řešeny mimosoudně v rozhodčím řízení a věřitel se může dostat do situace, kdy bude žádat o výkon, tentokrát nikoliv cizího soudního rozhodnutí, ale cizího rozhodčího nálezu, což je nález, který byl vydán na území jiného státu než toho, v němž je žádáno o výkon. Úpravu uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů unifikuje Newyorská úmluva, jíž je vázána jak ČR, tak ČLR, nikoliv Tchaj-wan. Státy, které mohou přistoupit k Newyorské úmluvě, jsou uvedeny v čl. VIII. Jedná se o státy, které jsou členem OSN, členem některé odborné organizace OSN, přistoupí ke Statutu Mezinárodního soudního dvora nebo na pozvání VS OSN. Skutečnost, že Tchaj-wan není smluvní stranou Newyorské úmluvy, je s rostoucím ekonomickým významem Tchaj-wanu předmětem sílící kritiky, kdy je tato situace označována jako iracionální a poškozující jak Tchaj-wan, tak i jeho hlavní obchodní partnery. Dle Borna není skutečnost, že většina států neuznává Tchaj-wan jako suverénní stát, legitimním důvodem pro jeho vyloučení z Newyorské úmluvy, zejména vezmeme-li v úvahu jeho členství ve Světové obchodní organizaci (WTO)⁷⁶ nebo uzavřené bilaterální smlouvy o podpoře a ochraně investic, např. s Indií či Thajskem.⁷⁷ Naopak je to dle jeho názoru anomálie, jestliže smluvními státy Newyorské úmluvy v současnosti jsou např. Afganistán, Sýrie či Bělorusko.⁷⁸

Newyorská úmluva má globální dosah, dle čl. I odst. 1 se vztahuje na uznání a výkon rozhodčích nálezů, které byly vydány na území jiného státu bez ohledu na vzájemnost. Obdobně jako v případě Vídeňské úmluvy však ani Newyorská úmluva pojem stát blíže nevymezuje a je tedy na soudech, které o uznání cizích rozhodčích nálezů rozhodují, zda pod tento pojem zahrnou rovněž Tchaj-wan. Dle čl. I odst. 3 mohou státy učinit výhradu reciprocity a používat pravidla úmluvy pouze na rozhodčí nálezy vydané na území jiného smluvního státu. Česká republika je jedním z těch států, které využily této možnosti, a české soudy proto posuzují v režimu Newyorské úmluvy rozhodčí nálezy, které byly vydány na území jiného smluvního státu.⁷⁹ Je tedy opět na místě položit si otázku, jak by český soud v případě návrhu na výkon posuzoval rozhodčí nález vydaný na Tchaj-wanu.⁸⁰

⁷⁵ LI, J. – LI, N. The Award and the Courts, Paradigm of Reciprocity and Comity – Taiwanese Court's Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards. In: KLAUSEGGER, Ch. – KLEIN, P. et al. (eds.). *Austrian Yearbook on International Arbitration*. 2019, s. 345–354. [cit. 2025-10-04] Dostupné z: <https://www.kluwerarbitration.com/document/kli-ka-kronke-2024-art01>.

⁷⁶ Světová obchodní organizace [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/org6_e.htm.

⁷⁷ UNCTAD International Investment Agreements Navigator. [cit. 2025-10-04] Dostupné z: <https://investmentpolicy.unctad.org/international-investment-agreements/countries/205/taiwan-province-of-china>.

⁷⁸ BORN, G. B. – THOMPSON, A. The New York Convention and Taiwan. It's Time to Be Sensible. In: *Kluwer Arbitration Blog*. [online]. 13. 12. 2022 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://legalblogs.wolterskluwer.com/arbitration-blog/the-new-york-convention-and-taiwan-its-time-to-be-sensible/>.

⁷⁹ United Nations Treaty Collection [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-1&chapter=22&clang=_en#4.

⁸⁰ Autorce se nepodařilo zjistit, zda české soudy o uznání (respektive výkonu) tchajwanského rozhodčího nálezu v minulosti již rozhodovaly.

Mohl by postupovat obdobně jako ve výše analyzovaném případě ve vztahu k Vídeňské úmluvě. Na rozhodčí nález vydaný na Tchaj-wanu by bez dalšího aplikoval Newyorskou úmluvu, protože by předmětný rozhodčí nález považoval za nález, který byl vydán na území ČLR, tedy na území smluvního státu Newyorské úmluvy. V takovém případě by za splnění podmínek Newyorské úmluvy byly rozhodčímu nálezu přiznány na našem území účinky.

Další možností je Newyorskou úmluvu vůbec neaplikovat, protože Tchaj-wan není smluvním státem, a postupovat dle pravidel pro uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů, které jsou zakotveny v z. m. p. s. Dle § 120 z. m. p. s. lze rozhodčí nálezy vydané v cizím státě v ČR uznat a vykonat jako české rozhodčí nálezy, je-li zaručena vzájemnost. Ve vztahu k rozhodčím nálezům je v zákoně výslovně uvedeno, že vzájemnost je považována za zaručenou, jestliže cizí stát prohlašuje všeobecně cizí rozhodčí nálezy za vykonatelné za podmínky vzájemnosti. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů jsou v tchajwanském právu upraveny v zákoně o rozhodčím řízení. Zákon vychází z modelového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži⁸¹ a důvody pro odepření uznání cizích rozhodčích nálezů uvedené v čl. 49–50 jsou obdobné jako v čl. V Newyorské úmluvy.⁸² Navíc je zde zakotvena možnost soudu odmítnout uznání cizího rozhodčího nálezu z důvodu nedostatku vzájemnosti ze strany státu, na jehož území byl rozhodčí nález vydán nebo jehož právo bylo aplikováno pro rozhodnutí ve věci samé. Ke splnění podmínky vzájemnosti však dle tchajwanského Nejvyššího soudu stačí, pokud cizí stát výslovně neodmítá uznávat rozhodčí nálezy vydané na Tchaj-wanu; pro uznání tedy není třeba, aby cizí stát tchajwanský rozhodčí nález v minulosti uznal.⁸³ Nicméně, tchajwanské soudy již v minulosti rozhodovaly o návrhu na uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území České republiky.⁸⁴ Při posuzování podmínky vzájemnosti dospěly k závěru, že ze strany České republiky je vzájemnost zaručena, protože lze rozumně očekávat, že na základě § 120–121 z. m. p. s. by Česká republika respektovala princip vzájemnosti a tchajwanské rozhodčí nálezy na svém území uznala a vykonala. Podíváme-li se opět do sousedního Německa, německý soud, který rozhodoval o návrhu na výkon rozhodčího nálezu vydaného na Tchaj-wanu, respektoval *de facto* existenci Tchaj-wanu, obdobně jako v případě výše uvedené judikatury německého soudu k aplikaci Vídeňské úmluvy, a použil pravidla Newyorské úmluvy (Německo neučinilo výhradu reciprocit dle čl. I odst. 3, Newyorskou úmluvu aplikuje na rozhodčí nálezy, které byly vydány na území jak smluvních, tak nesmluvních států úmluvy).⁸⁵ Rozhodčím nálezům vydaným na území Tchaj-wanu by tedy (ať již v režimu Newyorské úmluvy, nebo v režimu z. m. p. s.) měly být na území ČR přiznávány právní účinky (samozřejmě s výjimkou případů, kdy by byl dán některý z dalších taxativně vymezených důvodů pro odepření uznání, respektive výkonu).

⁸¹ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985, with amendments as adopted in 2006. Vienna: United Nation, 2008 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955_e_ebook.pdf.

⁸² The Arbitration Law of ROC. In: *Laws and Regulations Databases of The Republic of China (Taiwan)* [online]. 2. 12. 2015 [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://law.moj.gov.tw/ENG/LawClass/LawAll.aspx?pcode=10020001>.

⁸³ YANG, I. L. Enforcement of Arbitral Awards. The Taiwanese Perspective. *Asian Dispute Review*. 2011, Vol. 13, No. 2, s. 50.

⁸⁴ LI, J. – LI, N. *The Award and the Courts, Paradigm of Reciprocity and Comity – Taiwanese Court's Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards*, s. 345 an.

⁸⁵ OLG Karlsruhe, Beschluss von 14. 09. 2007 – 9 Sch 2/07. In: *OpenJur* [online]. [cit. 2025-10-04]. Dostupné z: <https://openjur.de/u/356071.html>.

Závěr

Z výše uvedeného rozboru je zřejmé, že v rovině mezinárodního práva soukromého není ve vztahu k Tchaj-wanu na místě mechanická aplikace politické doktríny „jediné Číny“, na níž je založena zahraničněpolitická pozice České republiky. V soukromoprávních poměrech s přeshraničním prvkem by měl převážet faktický přístup, který respektuje existenci Tchaj-wanu jako subjektu mezinárodního veřejného práva s fungující vícestupňovou soudní soustavou a stabilním právním řádem, jenž je na daném území účinně vytvářen, používán a vynucován. Tento přístup odpovídá i funkci mezinárodního práva soukromého, které usiluje o kolizní spravedlnost, právní jistotu a předvídatelnost v přeshraničních vztazích. České soudy by se měly odpoutat od pozice ČR na poli zahraniční politiky a upřednostnit právní jistotu účastníků přeshraničních soukromoprávních poměrů a ochranu jejich legitimních očekávání.

Ve vztahu k Vídeňské i Newyorské úmluvě, jejichž smluvní stranou Tchaj-wan z důvodů svého mezinárodního postavení dosud není, by pro účely aplikačního testu proto měl být Tchaj-wan zahrnut pod pojem státu, se kterým obě úmluvy pracují, aniž by tento pojem blíže vymezily. Obdobně by měly soudy ve vztahu k Tchaj-wanu postupovat při posuzování geograficky determinovaných kritérií, např. místa podnikání smluvní strany v čl. 1 Vídeňské úmluvy či místa obvyklého pobytu prodávající strany v čl. 4 odst. 1 písm. a) nařízení Řím I a v relevantních případech jako rozhodné určit tchajwanské právo. Automatická aplikace čínského práva českými soudy jen z toho důvodu, že česká vláda neuznává suverenitu Tchaj-wanu, vede k neodůvodněným tvrdostem a je odtržena od reality nejen obchodních vztahů.

Ani v otázkách uznání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech není důvod zacházet s rozhodnutími tchajwanských soudů jinak než s rozhodnutími soudů jiných suverénních států. I zde je vhodné aplikovat faktický přístup, nenásledovat slepě zahraničněpolitickou pozici moci výkonné, poskytnout ochranu právům jednotlivců, kteří na tomto území žijí, a vyhnout se případnému vzniku nežádoucích „kulhajících“ právních poměrů. Obdobně platí i pro uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území Tchaj-wanu. S ohledem na skutečnost, že ve vztahu k Tchaj-wanu je pro účely uznání a výkonu jak cizích soudních rozhodnutí, tak cizích rozhodčích nálezů možné považovat vzájemnost za zaručenou, nemělo by (nebude-li dán jiný z taxativně vymezených důvodů pro odepření uznání) nic bránit tomu, aby jim na území ČR byly přiznány právní účinky.

Economic Diplomacy of Taiwan and Private International Law

Magdalena Pfeiffer (<https://orcid.org/0000-0002-4873-1350>)

Abstract: The article addresses the issue of assessing Taiwan's status when applying the rules of private international law, in the context of Taiwan's successes in economic diplomacy, which have led to an increase in cross-border private-law relations. It considers whether Czech courts can regard Taiwan as a state for the purposes of private international law rules, despite the absence of its formal recognition by the Czech Republic. Based on a critical comparative analysis of Czech and German case law, the argument is made that, in the field of private law, Czech courts should not mechanically apply the "One China" doctrine underlying Czech foreign policy. Such a normative approach should, in cross-border private-law matters, give way to a factual approach that respects Taiwan's existence as a subject of public international law with a functioning multi-tiered judicial system and a stable legal order that is effectively created, applied, and enforced in its territory. This approach also aligns with the function of private international law, which seeks conflict justice, legal certainty, and predictability.

Keywords: private international law, applicable law, recognition and enforcement, Taiwan, foreign court decisions, foreign arbitral awards